

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/294/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4213207012
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 12. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4213207012.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a sudkýň JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Marty Polyákovej, v právnej veci žalobcu: CD Consulting s.r.o., so sídlom Praha - Nové Město, Politických vězňů 1272/21, Česká republika, IČO: 264 29 705, zast. Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Grösslingova 4, IČO: 36 864 421, proti žalovanej: I. C., nar. XX. XX. XXXX, bytom S. na G. XXX, o zaplatenie 264 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Komárno zo dňa 14. 03. 2016 č. k. 10C/367/2013-104 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a v časti náhrady trov konania potvrdzuje.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie konanie v časti o zaplatenie zmenkového úroku nad 0,06% denne zo sumy 264 eur od 27. 11. 2009 do zaplatenia zastavil a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

2. Svoje rozhodnutie právne oprel o ustanovenia čl. I § 5 ods. 1 až 3, § 10, § 11 ods. 1 a 3, § 12 ods. 1, § 13 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17, § 20 ods. 1 a 2, § 33 ods. 1 a 2, § 34 ods. 1, § 48 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch v znení neskorších predpisov, § 79 ods. 3 a 4, § 372y Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), § 3 ods. 1, § 34, § 39 a § 495 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal voči žalovanej zaplatenia zmenkovej sumy 264 eur, zmenkového úroku vo výške 0,25% denne zo sumy 264 eur od 27. 11. 2009 do zaplatenia, úroku vo výške 6% zo zmenkovej sumy 264 eur od 10. 02. 2010 do zaplatenia, taktiež zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, t.j. 0,88 eura a trov konania. Žalobu odôvodnil skutočnosťou, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná dňa 31. 07. 2009 na zmenkovú sumu, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25% denne od XX. 11. 2009. Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Do textu zmenky bol poňatý záväzok žalovanej zaplatiť za zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa zmenkovú sumu spolu s 0,25%-ným denným úrokom od 27. 11. 2009. Za miesto splatenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľka mu doposiaľ žiadnu sumu neuhradila. Keďže zmenková listina je opatrená doložkou „bez protestu“ indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou. Prezentoval názor, že predmetná zmenka má charakter vistazmenky, ktorá obsahuje údaj o tom, že sa jedná o zmenku, údaj o zročnosti - na videnie, údaj miesta, kde sa má splniť - Pohotovosť s.r.o. Pribinova 25, 81109 Bratislava, IČO: 35 807 598, meno toho, komu alebo na rad koho sa má plniť - Pohotovosť s.r.o., dátum a miesto vystavenia zmenky - v Komárne dňa 18.

01. 2010, je podpísaná žalovanou - povinnou zo zmenky. Z listinných dôkazov predložených žalobcom konštatoval, že zmenku vystavila žalovaná, táto listina predstavuje prejav jej slobodnej vôle, povinnosti vyplývajúce z tohto právneho úkonu, a to uhradenie zmenkovej sumy a platenie zmenkového úroku vo výške 0,25% denne od 27. 11. 2009 jej boli známe, podpísaním zmenky žalovaná prejavila súhlas so zmenkovou sumou, aj so zmenkovým úrokom a zo zmenky jednoznačne vyplýva doba splatnosti, pretože obsahuje údaj: zaplaťte pri predložení, teda ide o zmenku splatnú na videnie v súlade s ustanovením § 33 ods. 1 ZZŠ. Splatnosť zmenky tak nastala v momente jej predloženia, pričom predložiť ju bolo možné podľa § 34 ods. 1 ZZŠ v lehote 4 rokov od jej vystavenia a na zadnej strane zmenky sa nachádza nedatovaný indosament, ktorým remitent, spoločnosť POHOTOVOSŤ, s.r.o., indosoval svoje práva zo zmenky na žalobcu. Zo spisu Okresného súdu Komárno sp. zn. 13Er/6878/2010 zistil, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. ako oprávnený sa domáhal nariadenia exekúcie na vymoženie pohľadávky od povinnej v sume 264 eur spolu so zmenkovým úrokom 0,25% denne z dlžnej sumy od 27. 11. 2009 do zaplata, zákonným úrokom vo výške 6% ročne z dlžnej sumy od 10. 02. 2010 do zaplata, trovami konania a trovami exekúcie, a to na základe exekučného titulu - rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská a.s. so sídlom Karloveské rameno 8, Bratislava, sp. zn. SR 02932/10 zo dňa 04. 05. 2010. K návrhu na vykonanie exekúcie bola pripojená kópia Zmluvy o úvere uzatvorenej medzi veriteľom Pohotovosť, s.r.o. a dlžníčkou /žalovanou/ zo dňa 31. 07. 2009, z ktorej vyplýva, že veriteľ poskytol dlžníčke úver v sume 150 eur, ktorý sa dlžníčka zaviazala uhradiť zvýšený o poplatok 102 eur v 6-tich mesačných splátkach po 42 eur počnúc dňom 22. 08. 2009. Exekučný spis obsahuje aj kópiu zmenky zo dňa 31. 07. 2009 vystavenú na sumu 264 eur a Všeobecné podmienky poskytnutia úveru (ďalej len VPPÚ). Úverovú zmluvu posúdil ako spotrebiteľskú. Poukázal na dohodu pôvodného veriteľa a dlžníka o vyplnení zmenky uvedenu v bode 17 VOP, podľa ktorej na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky (ďalej ako vystaviteľ) vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi (ďalej aj ako remitent) vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Ručiteľ je z takto vystavenej zmenky zaviazaný ako zmenkový ručiteľ. Zmluvné strany a ručiteľ sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t. j. keď dlžník neuhradí časť 4 po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh. Bol názoru, že na základe bodu 17 Všeobecných podmienok tvoriacich neoddeliteľnú súčasť úverovej zmluvy, nevzniklo platné vyplňovacie právo veriteľovi, pretože toto zmluvné dojednanie treba považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, nakoľko nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľom a bola pripravená veriteľom vopred pre veľký počet spotrebiteľských zmlúv a jej obsah spotrebiteľka žiadnym spôsobom nemohla ovplyvniť. Táto zmluvná podmienka tak spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán na škodu spotrebiteľky, ktorá nemala na výber, buď súhlasila so všetkými podmienkami stanovenými veriteľom, alebo nedostala úver. Mal za to, že predložením zmenky spotrebiteľke veriteľ sledoval výlučne svoj obchodný zámer a využil neznalosť zákona spotrebiteľkou ako aj jej odkázanosť na poskytnutie ňou žiadaného úveru. Takéto konanie veriteľa považoval za nekalú obchodnú praktiku, ktorej sa súdna ochrana neposkytuje. Poukázal na judikované závery vyplývajúce z rozhodnutí Súdneho dvora EU, podľa ktorých súdy sú povinné aj bez návrhu posúdiť nekalý charakter neprijateľnej zmluvnej podmienky, aby sa skutočne dosiahol sledovaný zmysel a cieľ článku 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS, „podľa ktorého členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“. Dodal, že v súvislosti s dodržaním zásad ochrany spotrebiteľa Občiansky súdny poriadok s účinnosťou od 23. 12. 2015 v ustanovení § 79 ods. 3 zaviedol povinnosť súdu skúmať, či v rámci uplatneného nároku zo zmenky, táto nevznikla zo vzťahu so spotrebiteľom a zaviedol nové povinnosti účastníka v konaní, ktorý uplatňuje nárok zo zmenky, a to najmä za účelom zistenia, či ide o nedovolenú alebo nezákonne vydanú zmenku. Mal za to, že bolo jeho povinnosťou v prejednávanej veci ex offo zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti právneho úkonu, v ktorom má nárok základ, preto postupujúc v súlade s ustanovením § 120 ods. 1 OSP zabezpečil si listinné dôkazy, z ktorých mohol posúdiť jednak platnosť úkonu na ktorom má nárok základ (úverovej zmluvy), ale aj platnosť samotnej dohody o vyplňovacom práve, ktorá bola podkladom na vyplnenie zmenky ako dôkazu predkladaného žalobcom na preukázanie svojho nároku. Zmluvné dojednanie - dohodu o vyplnení zmenky vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú

podmienku, poškodzujúcu práva spotrebiteľky so zámerom obísť právne predpisy týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. V tejto súvislosti argumentoval, že dohoda uzatvorená v článku 17 Všeobecných zmluvných podmienok umožňuje vystaviť povinnej zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom zmenkovú sumu vyplní veriteľ v rozsahu všetkých jeho peňažných nárokov voči dlžníkovi, ktoré podľa uváženia veriteľa vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Takéto zmluvné dojednanie o vyplnení zmenky za stavu, že ide o spotrebiteľský vzťah a ktoré zmluvné dojednanie mení vzťah medzi účastníkmi zo zmluvného dojednania na vzťah zo zmenky, ktorý nie je zásadne kauzálny a nepožíva žiadnu ochranu spotrebiteľa vyhodnotil ako neprijateľné a tým neplatné v súlade s ustanovením § 54 ods. 5 Občianskeho zákonníka, t.j. ako neplatné dojednanie v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Uzavrel, že žalobca si v konaní uplatňuje právo z neplatnej zmenky, preto žalobu ako neopodstatnenú zamietol. Konanie v časti zmenkového úroku nad 0,06 % denne zo sumy 264 eur od 27. 11. 2009 do zaplatenia zastavil podľa § 96 ods. 1 OSP s ohľadom na späťvzatie žaloby žalobcom v tejto časti. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na ust. § 142 ods. 1 OSP a v konaní úspešnej žalovanej náhradu trov konania nepriznal, pretože jej žiadne trovy v konaní nevznikli a ich náhradu si ani neuplatnila.

3. Tento rozsudok včas podaným odvolaním napadol žalobca, domáhajúc sa jeho zmeny a vyhovenia návrhu v celom rozsahu. V dôvodoch svojho odvolania uviedol, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Argumentoval, že súd vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa s úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi a takéto dokazovanie strany sporu nenavrholi, pričom podľa § 120 OSP dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávajúcou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdných účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Súdu predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku spĺňajúcu všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zák. č. 191/1950 Sb., ktorou dokázal svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva a voči forme obsahu zmenky zo strany žalovanej neboli námietky. Neexistovala preto okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci preto súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Mal za to, že predpokladom vydania rozsudku v tomto konaní bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Konštatoval, že žalovaná mohla v zmysle čl. 5 ods. 3 a ods. 6 nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak však tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej nariadením. Vytkol prvostupňovému súdu, že z vlastnej iniciatívy, bez návrhu žalovanej a bez legitímneho podnetu na jeho ťarchu vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter žalovanej ako spotrebiteľa, hoci žalovaná sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľovala, uplatnenú pohľadávku nerozporovala a svojím konaním ju prakticky uznala. Súd prvej inštancie tak iniciatívne rozširoval okruh dotazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre neho dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu na uplatnenie pohľadávky, nevykonával žiadne dokazovanie nad rámec navrhnutých dôkazov v prospech uplatnenej pohľadávky, a teda neobjektívne podporil žalovanú v tomto konaní. Navyiac pri vydávaní rozhodnutia vychádzal z podľa neho nesporných skutočností, za ktoré považoval to, že žalovaná so spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. uzatvorili zmluvu o úvere, že zmenka, ktorá je predmetom tohto konania, je zabezpečovacou zmenkou a že žalovaná uzatvorila zmluvu o úvere ako spotrebiteľ. Tieto skutočnosti však neboli tvrdením ani jedného z účastníkov konania a súd ich vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Za situácie, že žalovaná a ani žalobca sa k týmto skutočnostiam nikdy nevyjadrili, preto neexistuje spôsob, akým by súd mohol dospieť k ich nespornosti. Ak teda súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na týchto nesporných skutočnostiach, jeho rozhodnutie je postihnuté vadou, ktorá má za následok jeho nesprávnosť. Uzavrel preto, že prvostupňový súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov práva Európskej únie. V tejto súvislosti uviedol, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu, pričom zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy a nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Namietal, že prvoinštančný súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zák. 191/1950 Sb. vôbec nezaoberal, čím ignoroval predmet sporu. Žalovaná vo všeobecnosti nie je oprávnená vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť žalovaný, tým menej tak môže činiť sám súd, čo podporil poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo 3/2008 zo dňa 22. októbra 2008. Vytkol prvoinštančnému súdu, že porušil

poučovaciu povinnosť prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 OSP, porušil tiež ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, a prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa nariadenia vykonané bez návrhu. Ďalej uviedol, že pokiaľ prvostupňový súd vyhodnotil zmenku ako vadnú zmenku, t.j. neplatný právny úkon, jeho záver vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré však nikto v konaní nevzniesol, ani nikto z účastníkov nepreukazoval, pričom kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a teda zmluvný vzťah medzi žalovanou a remitentom je po indosovaní irelevantný. Navyše mu nie je známy obsah údajného zmluvného záväzku. Mal za to, že vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť a nezávislosť zmenkového záväzku nie je možné hovoriť o tom, že zmenka je zmenkou podľa Zákona o spotrebných úveroch a že tomuto zákonu odporuje. Argumentoval, že zmenka uplatnená v tomto konaní má všetky zákonom predpísané náležitosti, a teda ide o platnú zmenku. Záverom uviedol, že samotný Zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. pripúšťa, aby na zabezpečenie nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka s tým, že limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia. Z toho vyplýva, že prípustné sú akékoľvek zmenky, doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Okrem toho zákonodarca pripúšťa, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie v čase vystavenia, resp. by vylúčil vyplňovanie zo strany veriteľa. Vyplýva z toho, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemohla byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prípade spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťa používanie blankozmieniek. Zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania.

4. Žalovaná sa k odvolaniu nevyjadрила.

5. Prijatím zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) s účinnosťou od 01. 07. 2016 došlo k zrušeniu zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (§ 473 CSP). Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona zostávajú zachované. Znamená to, že nová právna úprava dôsledne dodržiava princíp okamžitej aplikability procesnoprávných noriem a teda sa použije na všetky konania a to i na konania začaté pred dňom účinnosti Civilného sporového poriadku s výnimkami z tohto základného pravidla ustanovenými v § 470 ods. 2 CSP.

6. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § CSP) po zistení, že odvolanie podala v stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP) strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP s verejným vyhlásením rozhodnutia pri splnení si povinnosti upravenej v ust. § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

7. V tomto konaní sa žalobca svojím návrhom voči žalovanej domáha zaplatenia zmenkovej sumy 264 eur, zmenkového úroku vo výške 0,06 % denne zo sumy 264 eur od 27. 11. 2009 do zaplatenia, 6% ročného úroku zo zmenkovej sumy 264 eur od 10. 02. 2010 do zaplatenia, zaplatenia zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, teda 0,88 eura dôvodiac, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, vystavenej žalovanou dňa 31. 07. 2009 pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ a indosant predložil zmenku na zaplatenie, lebo vystaviteľ pohľadávku neuhradil. Žalobca žalobu uplatnil podľa čl. 4 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „nariadenie“).

8. Cieľom nariadenia je zjednodušenie a urýchlenie zahraničných konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu, zníženie nákladov a zaručenie rovnakých podmienok pre veriteľov a dlžníkov (ods. 7 a 8 preambuly nariadenia). Pri postupe podľa nariadenia je súd povinný rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho konania a to najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania a o spôsobe a rozsahu dokazovania, ktoré je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia (ods. 9 preambuly a článok 9 nariadenia). Uplatňuje sa v občianskych a obchodných veciach v cezhraničných prípadoch, bez ohľadu na povahu súdu a celková hodnota nároku bez navýšenia o úroky, náklady a výdavky nepresahuje čiastku 2.000 eur v čase doručenia žalobného formulára na súd (článok 2 ods. 1 nariadenia). Veci vylúčené z vecnej pôsobnosti nariadenia sú taxatívne vypočítané v článku 2 ods. 2 nariadenia, pričom nariadenie nevylučuje z vecnej pôsobnosti spotrebiteľské spory, v ktorých spotrebiteľ vystupuje ako účastník konania či už na strane žalobcu alebo žalovaného. Konanie je v zásade písomné,

ide o tzv. „formulárové konanie“, podstatou ktorého je komunikácia žalobcu a žalovaného so súdom prostredníctvom vzorových tlačív. V prípade, ak sa súd domnieva, že informácie, ktoré poskytol žalobca, nie sú dostatočne jasné alebo primerané, alebo ak formulár návrhu nie je správne vyplnený a pokiaľ sa pohľadávka nezdá byť zjavne neopodstatnená alebo návrh neprípustný, dá žalobcovi možnosť formulár návrhu doplniť alebo opraviť alebo predložiť určené doplňujúce informácie alebo doklady alebo vziať návrh späť a to v lehote, ktorú určí (článok 4 ods. 4 nariadenia). V prípade, že súd dospeje k záveru, že nárok je zjavne neopodstatnený alebo návrh je neprípustný alebo ak žalobca formulár návrhu v určenej lehote nedoplnil alebo neopravil, súd návrh zamietne (neopodstatnenosť nároku alebo neprípustnosť návrhu sa posudzuje podľa vnútroštátneho práva - ods. 13 preambuly nariadenia). Z článku 19 nariadenia vyplýva, že pokiaľ nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie. S ohľadom na uvedené je na mieste konštatovať, že nariadenie nekladie žiadne prekážky pre aplikáciu všetkých procesnoprávných princípov použiteľných v slovenskom právnom poriadku a v možnosti súdu preskúmať predložené listinné dôkazy. Z procesného hľadiska teda k návrhu môže súd pristupovať s rovnakou mierou ingerencie, ako k akémukoľvek inému návrhu uplatnenému v konaní pred súdom, vo veci môže konať aj formou nariadeného pojednávania a to nielen na základe návrhu účastníka, ale aj keď to sám považuje za potrebné. Rovnako tak môže aplikovať svoje znalosti určitých okolností z jeho činnosti (notoriety) a zohľadniť ochranu slabšieho v konaní, či ochranu dobrých mravov. Z nariadenia totiž nevyplýva povinnosť súdu automaticky návrhu vyhovieť a pokiaľ vzhľadom na návrh také skutočnosti, ktoré ho vedú k záveru o jeho neprípustnosti, návrh zamietne a to aj v prípade absencie aktivity žalovanej strany v konaní, čo vyplýva priamo z článku 4 bod 4 nariadenia. Nariadenie je tak len alternatívnym nástrojom pri rešpektovaní procesných pravidiel príslušného členského štátu.

9. Z hľadiska hmotného práva žalobca v žalobe uplatnil práva zo zmenky vystavenej žalovanou dňa 31. 07. 2009 podľa zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb., ktorý je prevzatím textu Ženevského dohovoru o jednotnom zmenkovom zákone zo dňa 07. 06. 1930 (ďalej len „ZZŠ“). Ide o kogentnú a súkromnoprávnú normu, ktorá je prísne formálna, čo si vyžaduje jej špecifický predmet, ktorým sú zmenky. Zároveň ide o zákon „lex specialis“, pričom všeobecným právnym predpisom k nemu je Občiansky zákonník.

10. Podľa článku I. § 16 ods. 1 veta prvá ZZŠ o tom, kto má zmenku v rukách platí, že je oprávneným majiteľom, ak preukáže svoje právo nepretržitým radom indosamentov, a to aj vtedy, ak posledný z nich je blankoindosament.

11. Podľa článku I. § 17 ZZŠ kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi, alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

12. Podľa článku I. § 48 ods. 1 ZZŠ majiteľ môže postihom žiadať: 1/ zmenkovú sumu, pokiaľ nebola zmenka prijatá alebo zaplatená s úrokmi, ak boli dojednané, 2/ šesťpercentné úroky odo dňa zročnosti, 3/ trovy protestu a podaných správ, ako aj ostatné trovy, 4/ odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy, alebo v menšej dohodnutej výške.

13. Podľa § 459 OZ platnosti záväzku nebráni, ak nie je vyjadrený dôvod, na základe ktorého je dlžník povinný plniť. Veriteľ je však povinný preukázať dôvod záväzku s výnimkou cenných papierov hromadne vydaných alebo iných cenných papierov, pre ktoré je zákonom ustanovené, že veriteľ túto povinnosť nemá.

14. V tejto súvislosti však nemožno opomíňať, že judikatúrou Súdneho dvora EÚ bola vyslovená všeobecná zásada, podľa ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice 93/13/EHS spotrebiteľovi musí byť poskytnutá, čo potvrdzuje aj článok 14 Smernice 87/102/EHS. Smernica rady č. 87/102/EHS z 22. 12. 1986 o aproximácii zákonov iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (ďalej len „smernica“) síce používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje, ale podľa článku 10 smernice jednoznačne členské štáty môžu povoliť používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa. Pojem „vhodná ochrana“ spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na článok 14 smernice, ktorá zakazuje

znižiť štandard ochrany spotrebiteľa, a preto je ju potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora EÚ, ktorá zahŕňa aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offio skúmať nekalosť zmluvných podmienok. V prípade záveru, že pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. Rigidná aplikácia ust. § 17 ZZŠ by totiž spôsobila spotrebiteľovi neprimerané ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv. Znamená to potom, že pokiaľ súd spoľahlivo zistí, že na strane žalovaného ide o spotrebiteľa, bez ohľadu podľa akého procesného predpisu sa nárok uplatňuje, poskytne mu ochranu prostredníctvom právnej úpravy o ochrane spotrebiteľa. V tomto smere už Ústavný súd ČR vo svojich nálezoch judikoval, že súčasné napätie spojené so zmenkami je spôsobené ich nevhodným používaním (zneužívaním) najmä voči subjektom, na ktorých nemožno znalosť špecifickej a značne rigidnej zmenkovej úpravy spravodlivo požadovať. V prípade spotrebiteľov, ktorých práva boli dotknuté konaním remitenta (prvého majiteľa ako veriteľa) zmenky, všeobecné súdy nesmú odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia a pri svojej rozhodovacej činnosti musia hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkových inštitútov neprimerane v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu. Tiež vyslovil pravidlo, že zákaz zneužitia práva je silnejší, než dovoľenie dané právom, a pokiaľ právna norma určité správanie aprobuje, a iná za predpokladu, že je zneužívané, ho zakazuje, takéto konanie v skutočnosti nie je výkonom práva, ale protiprávnym úkonom. Výkonu práva, ktoré je jeho zneužitím súdy nesmú poskytnúť ochranu, keďže takýto postup by bol v rozpore s ústavou chránenými právami (sp. zn. Pl. ÚS 16/12 zo dňa 16. 10. 2012, IV. ÚS 457/10 zo dňa 18. 07. 2013, I. ÚS 210/15 zo dňa 16. 09. 2015).

15. Podľa § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom do 31. 12. 2010, v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s prechádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

16. Veriteľ zodpovedá za škodu vzniknutú spotrebiteľovi porušením odseku 6 veriteľom (§ 4 ods. 7 zák. č. 258/2001 Z. z.).

17. V posudzovanej veci súd prvej inštancie vo svetle vyššie citovanej právnej úpravy, ako i podaného výkladu odvolacieho súdu postupoval, v tomto smere vo veci riadne zistil skutkový stav a túto i správne posúdil po právnej stránke. Nakoľko odvolací súd sa plne stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie ako vyčerpávajúcim a presvedčivým, využijúc postup podľa § 387 ods. 2 CSP sa obmedzuje len na skonštatovanie jeho správnosti, a preto súdom prvej inštancie uvádzané dôvody duplicitne opakovať nebude.

18. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd len opätovne podčiarkuje, že predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na žalobcu sídliaceho v Českej republike, ktorý si svoje právo vyplývajúce zo zmenky uplatňuje v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu podľa nariadenia. Žalobcom predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu žalobcu tvoriacich neoddeliteľnú súčasť spotrebiteľskej úverovej zmluvy. V nadväznosti na to súd prvej inštancie preto dôvodne skúmal charakter tohto vzťahu, keď nariadenie je síce procesný prostriedok, ktorý konanie urýchľuje, ale nebráni súdu postupovať rešpektovaním vyššej súdnej ochrany spotrebiteľa, pričom prieskum uplatneného nároku, s oporou v doloženej zmenke, nemôže byť ovplyvnený povahou použitého procesného nástroja. V tomto smere je potrebné vychádzať zo zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere medzi žalovanou a právnym predchodcom žalobcu, ktorý spotrebiteľský úver definoval ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme (§ 2 písm. a/ zákona). Za veriteľa označoval fyzickú alebo právnickú osobu poskytujúcu spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania (§ 3 ods.

1 zákona) a za spotrebiteľa fyzickú osobu, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel, než na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania (§ 3 ods. 2 zákona). Je už notoriou, že základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. I podľa názoru odvolacieho súdu v tomto konaní bolo preukázané výsledkami vykonaného dokazovania, že sporom dotknutá zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou, ktorej súčasťou boli všeobecné úverové podmienky vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov a tieto žalovaná ovplyvniť nemohla. Rovnako tak právny predchodca žalobcu ako dodávateľ mal v predmete svojej činnosti poskytovať úverov a v konaní nebolo preukázané, že úver bol žalovanej poskytnutý za účelom výkonu zamestnania, povolania alebo podnikania. V tomto smere žalobca si nespĺnil svoju dôkaznú povinnosť, ktorá ho v konaní zaťažovala (§ 120 ods. 1 prvá veta OSP, 132 ods. 1 CSP), na preukázanie nesporebiteľského charakteru úverovej zmluvy a to spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Takouto okolnosťou totiž nemôže byť len všeobecný údaj o poskytnutí úveru uvedený v úverovej zmluve bez bližšieho ozrejmenia a preukázania súvislostí medzi výkonom povolania, zamestnania, resp. podnikateľskou činnosťou dlžníka a uzatvorením konkrétnej zmluvy. Bez preukázania, že žalovanej ako dlžníčke bol úver poskytnutý na výkon zamestnania, má tak v úverovej zmluve uvedený účel jej uzatvorenia rovnaký dôsledok, ako by tam uvedený nebol. Odvolací súd si preto v plnom rozsahu osvojil názor prvoinštančného súdu, že v danej veci žalovaná je spotrebiteľom, na ktorého sa vzťahuje ochrana podľa zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ako aj zák. č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník), do ktorých boli transponované smernice č. 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a č. 87/102/EHS z 22. 12. 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru a relevantná je aj príslušná judikatúra Európskeho súdneho dvora, týkajúca sa ochrany práv spotrebiteľov, ktorú úpravu následne súd prvej inštancie i v konaní dôsledne aplikoval.

19. Reagujúc i na ďalšie námietky žalobcu uplatnené v jeho odvolaní odvolací súd dodáva, že jeho argumentácia spochybňujúca postup súdu prvej inštancie pri vykonávaní dôkazov je neopodstatnená z dôvodov podľa už zhora podaného výkladu odvolacieho súdu. Rovnako tak neobstojí tvrdenie žalobcu, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zo zmenky sa má vychádzať výlučne z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Abstraktný charakter zmenky bol totiž spochybnený už v ust. § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere, pričom v danom prípade právny predchodca žalobcu zákonný limit zmenkovej sumy nerešpektoval a zmenku napriek výslovnému zákazu prijal a následne ju previedol na žalobcu. Zmenka tak bola vystavená v rozpore s vnútroštátnym právnym poriadkom a aj v rozpore s právom Európskej únie. Navyac, rešpektovanie výlučne abstraktného charakteru zmenky je neprijateľné aj z pohľadu judikatúry Súdného dvora EÚ.

20. Odvolací súd tiež konštatuje, že pokiaľ ide o dohodu o vyplňovacom práve zmenky, táto bola upravená v článku 17 VPPÚ a umožňovala vystaviť povinnej zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom zmenkovú sumu vyplní veriteľ v rozsahu všetkých jeho peňažných nárokov voči dlžníkovi, ktoré podľa uváženia veriteľa vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Takéto zmluvné dojednanie o vyplnení zmenky za stavu, že ide o spotrebiteľský vzťah a ktoré zmluvné dojednanie mení vzťah medzi účastníkmi zo zmluvného dojednania na vzťah zo zmenky, ktorý nie je zásadne kauzálny a neposkytuje žiadnu ochranu spotrebiteľovi, musí súd vyhodnotiť ako neprijateľné a tým neplatné v súlade s § 53 ods. 5 OZ, resp. ako neplatné dojednanie v zmysle § 52 ods. 2 OZ. Okrem toho uzavretím takej dohody o vyplnení zmenky veriteľ dostáva do rúk oprávnenie rozhodnúť o tom, že ním požadované plnenie je v súlade so zmluvou, čo je rozporné i s ust. § 53 ods. 4 písm. o/ OZ. Navyac, z uzatvorenej dohody žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre žalovanú ako spotrebiteľa nevyplyvajú, pričom neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v oblasti spotrebiteľských právnych vzťahov mu nemôže byť na ujmu. Vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera, bolo tak žalovanej zhoršené jej zmluvné postavenie. V tejto súvislosti je právne významné aj ust. § 54 ods. 1, 2 OZ, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke, ktoré nezohľadňuje právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, preto odporuje ust. § 54 ods. 1, 2 OZ a na podklade takéhoto dojednania zmenka nemohla byť platne vystavená a ani platne indosovaná. Z neplatnej zmenky nemôže

potom žalobca vyvodzovať ani v konaní uplatnené práva na zmenkový úrok a úrok zo zmenkovej sumy a zmenkovú odmenu.

21. V neposlednom rade odvolací súd odkazuje i na spoločné stanovisko prijaté občiansko-právnym kolégiom a obchodnoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu SR dňa 20. 10. 2015 k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa, z ktorého odvolací súd vychádzal i pri posudzovaní predmetnej veci. Podľa tohto stanoviska, ak žalobca ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý použil, že I. pokiaľ z akýchkoľvek okolností v prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ; II. pokiaľ súd nevzhliadne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok, zohľadňujúc ich rozsah a povahu pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

22. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a v časti náhrady trov konania podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, keď súd prvej inštancie vo veci riadne zistil skutkový stav a vyvodil z neho i správny právny záver.

23. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, že žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, i keď s ohľadom na výsledok odvolacieho konania principiálne by bolo namieste priznanie náhrady trov odvolacieho konania žalovanej podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V danej veci však možnosť priznania náhrady trov konania vylučovala skutočnosť, že žalovanej v odvolacom konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli, čím bol daný dôvod pre aplikáciu čl. 4 CSP.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba, jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).